

Landstingsstyrelsen

LANDSTINGSSTYRELSEN

13-04-23 00021

Specificering av målen i Miljöutmaning 2016

Föredragande landstingsråd: Gustav Andersson

Ärendebeskrivning

Tillväxt- och regionplaneringsutskottet föreslår att förslag till specificering av redovisning, mätning och bedömning av måluppfyllelse av målen i Miljöutmaning 2016 godkänns.

Förslag till beslut

Landstingsrådsberedningen föreslår landstingsstyrelsen besluta

att godkänna förslag till specificering av redovisning, mätning och bedömning av måluppfyllelse av målen i Miljöutmaning 2016.

Landstingsrådsberedningens motivering

Stockholms läns landsting bedriver ett i många fall banbrytande miljöarbete och ligger i topp bland Sveriges landsting och regionen vad gäller både andel förnybara drivmedel och utsläpp av medicinska gaser.

Nyckeln till framgång i miljöarbetet är högt uppsatta mål, ett metodiskt arbetssätt och ett decentraliserat genomförande där medarbetarna i landstingets verksamheter spelar en stor roll. Specificeringen av målen i Miljöutmaning 2016 är ett förtydligande av målen och ett verktyg för effektivt genomförande, styrning och samordning av miljöarbetet.

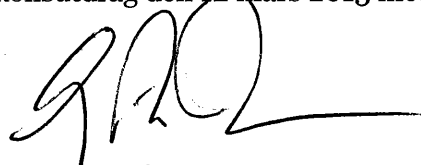
Specificeringen av målen i Miljöutmaning 2016 kommer att ligga till grund för uppföljning av målen. I första hand för slutredovisningen, men även årliga redovisningar.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 22 februari 2013
Tillväxt- och regionplaneringsutskottets protokollsutdrag den 14 mars 2013
med S-ledamöternas särskilda uttalande
Miljö- och skärgårdsberedningens protokollsutdrag den 12 mars 2013 med
MP-ledamotens reservation

Torbjörn Rosdahl

Gustav Andersson

Hans-Erik Malmros

Landstingsstyrelsens förvaltning
Tillväxt, miljö och regionplanering

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2013-02-22

LS 1201-0039

Handläggare:
Fredrik Rangstedt

Landstingsstyrelsens
tillväxt- och
regionplaneringsutskott

Ankom Stockholms läns landsting
2013 -02- 28
Dnr. LS 1201-0039

Rofel VII

Specificering av målen i Miljöutmaning 2016

Ärendebeskrivning

Landstingsfullmäktige beslutade den 6 december 2011, § 227, (LS 1010-0851) att fastställa Stockholms läns landstings miljöprogram, Miljöutmaning 2016, att gälla för perioden 2002-2016. I beslutet noterade landstingsfullmäktige att landstingsstyrelsen för egen del beslutat att ge landstingsdirektören i uppdrag att återkomma med förslag på specifikationsdokument som förtydligar hur målen i det miljöpolitiska programmet ska mätas. I detta ärende redovisas detta uppdrag, med förslag på förtydligande av hur målen i miljöprogrammet ska mätas och redovisas.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 22 februari 2013
Specificering av målen i Miljöutmaning 2016 – Ett förtydligande av hur målen i miljöprogrammet ska mätas och redovisas
Miljökonsekvensbedömning

Förslag till beslut

Tillväxt- och regionplaneringsutskottet föreslår landstingsstyrelsen besluta

att godkänna bilagt förslag till specificering av redovisning, mätning och bedömning av måluppfyllelse av målen i Miljöutmaning 2016.

Förvaltningens förslag och motivering

Bakgrund

Stockholms läns landstings föregående miljöprogram, Miljö Steg 5, avslutades 2011. Målen i Miljö Steg 5 var specificerade i ett särskilt dokument (LS 0812-1170). Avsikten med förslaget till beslut är att på motsvarande sätt förtydliga målen i Miljöutmaning 2016, för att kunna följa utvecklingen under programperioden och ha en effektiv styrning och samordning av miljöarbetet. Förslaget ligger till grund för en slutredovisning av programmet våren 2017, som ska granskas av extern, auktoriserad revisor.

Bilagat förslag till specificering av målen i Miljöutmaning 2016 har utvecklats i samråd med verksamheter och bolag, i första hand miljöchefer och miljösamordnare. Berörda förvaltningar och bolag har beretts möjlighet att inkomma med synpunkter på utformningen av förslaget.

Överväganden

Syftet med det bilagda förslaget är att fastställa metoder för uppföljning av Miljöutmaning 2016. I första hand är det för slutredovisning av programmet, även om en liknande redovisning bör ske årligen. Förvaltningar och bolag kan även använda definitionerna enligt dokumentet som vägledning för hur miljökrav ställs i avtal.

Av praktiska skäl omfattas inte alla verksamheter av all uppföljning enligt detta dokument. Dokumentet ger inte heller svar på alla detaljer om hur uppföljningen praktiskt ska ske, utan berörda verksamheter behöver själva dokumentera de avgränsningar och mätmetoder som gäller på respektive förvaltning och bolag.

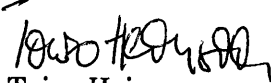
Genom att samverka kring redovisningen, inom landstinget och med externa verksamheter, genom att låta revisorer granska arbetet, samt genom att utnyttja IT-stöd för redovisning ska landstingets miljöredovisning utvecklas under programperioden.

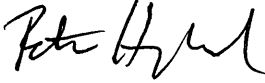
Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Det arbete som krävs för miljöredovisning enligt bilagt förslag bedöms rymmas inom ordinarie budget för respektive verksamhet. För genomförandet av Miljöutmaning 2016 hänvisas till den ekonomiska konsekvensanalys som gjordes i samband med framtagandet av programmet.

Miljökonsekvenser av beslutet

Beslutet har positiva effekter för miljön enligt utförd bedömning av miljökonsekvenser. Miljökonsekvensbedömningen finns att läsa i särskild bilaga.

Toivo Heinsoo
Landstingsdirektör

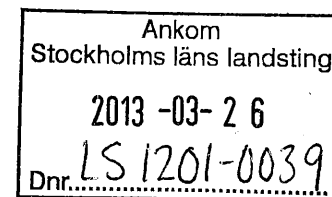

Peter Haglund
Direktör SLL Tillväxt, miljö och
regionplanering

Landstingsstyrelsen
Tillväxt- och regionplaneringsutskottet

UTDRAG
PROTOKOLL
2013-03-14

Nr 2/2013

Justerat: 2013-03-21
Justeringen anslogs: 2013-03-22

Rokel VII

Charlotte Broberg

Nanna Wikholm

§ 10

4

Specificering av målen i Miljöutmaning 2016

LS 1201-0039

Tjänsteutlåtande 2013-02-22

Ärendet har beretts i Miljö- och skärgårdsberedningen 2013-03-12.

Tillväxt- och regionplaneringsutskottet beslutade i enlighet med förvaltningens förslag att föreslå landstingsstyrelsen besluta

att godkänna bilagt förslag till specificering av redovisning, mätning och bedömning av måluppfyllelse av målen i Miljöutmaning 2016.

S-ledamöterna deltog inte i beslutet och anmälde *särskilt uttalande, bilaga 1.*

Vid protokollet

Börje Wredén

Exp till: Landstingsstyrelsen

Utdragsbestyrkande:

Inger Jönsson

Specificering av målen i Miljöutmaning 2016

Specificerade mål som tydligt anger hur de ska mätas är av vikt för konsekvent uppföljning och möjligheten att nå resultat. Dagens ärende som tydliggör vem som ska återrapportera, vad och hur är därför välkommet.

Tyvär visat specifikationsdokumentet att flera av de farhågor vi hade när fullmäktige antog majoritetens förslag till miljöprogram besannas. Vi reserverade oss då till förmån för ett socialdemokratiskt förslag som var mer ambitiöst. För kollektivtrafikandel specificeras att det räcker med samma andel 2016 som 2011. I trafikförsörjningsprogrammet som antagits i fullmäktige hösten 2012 finns siffersatta mål till 2020 och 2013. Det borde kunna göras även här.

Arbetet med förnybara drivmedel är helt omlagt från att handla om koldioxidminskning och hållbarhet till att mäta volymer biodrivmedel. Dessutom har man lagt ut ansvaret i de nya bussavtalen på entreprenörerna, vilka då samtliga då går över till RME som är billigast. Bakgrunden till detta är politisk ambition hos majoriteten där man driver på för en renodlad beställarorganisation men där man ännu inte klarar av att hålla tillräcklig kvalitet i avtalsuppföljningen.

Vi Socialdemokrater tror att förbättrad avtalsuppföljning är en nyckelfråga för ökad kvalitet i verksamheterna. En beställarorganisation kan inte nöja sig med att inte kvalitetssäkra de uppgifter som utföraren återrapporterar. I just miljöfrågorna är behoven av gemensamma funktioner och tydliga krav som går att följa upp ännu större. Risken är annars att ingen tar ansvar för helheten.

Landstingsstyrelsen
Miljö- och skärgårdsberedningen

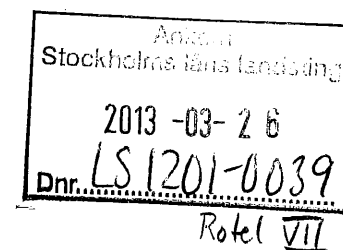
UTDRAG
PROTOKOLL
2013-03-12

Nr 2/2013

Justerat: 2013-03-19

Gustav Andersson

Cecilia Obermüller

§ 9

4

Specificering av målen i Miljöutmaning 2016

LS 1201-0039

Tjänsteutlåtande 2013-02-22

Följande yrkanden framställdes

dels av ordföranden m fl att beredningen i enlighet med förvaltningens förslag föreslår Tillväxt- och regionplaneringsutskottet föreslå landstingsstyrelsen besluta att godkänna bilagt förslag till specificering av redovisning, mätning och bedömning av måluppfyllelse av målen i Miljöutmaning 2016.

dels av MP-ledamoten att beredningen föreslår Tillväxt- och regionplaneringsutskottet besluta i enlighet med *bilaga 1*.

Propositioner om bifall till yrkandena ställdes.

Ordföranden fann propositionen om bifall till sitt m fls yrkande med övervägande ja besvarad.

Miljö- och skärgårdsberedningen hade sålunda beslutat att föreslå Tillväxt- och regionplaneringsutskottet föreslå Landstingsstyrelsen besluta

att godkänna bilagt förslag till specificering av redovisning, mätning och bedömning av måluppfyllelse av målen i Miljöutmaning 2016.

MP-ledamoten anmälde *reservation* till förmån för sitt yrkande.

S-ledamöterna deltog inte i beslutet

Vid protokollet

Börje Wredén

Exp till: TRU, Landstingsstyrelsen

Utdragsbestyrkande:

Specificering av målen i Miljöutmaning 2016

Miljö- och skärgårdsberedningen (Beredningen) föreslår att Tillväxt- och regionplaneringsutskottet ska föreslås besluta

att avge yttrande i enlighet med nedanstående skrivelse samt i övrigt enligt förvaltningens tjänsteutlåtande, daterat 2013-02-22

Övergripande

Berdningen vill ställa om Stockholmsregionen till en modern, mänsklig och miljösmart plats att verka och bo på. Vi anser att ambitionsnivån är för låg och vi skärper därför flera delmål i sin specificering. Det är viktigt att målen är mätbara, tidssatta och följs upp. Målen måste preciseras/konkretiseras med bl.a. nyckeltal där så är lämpligt. Utan tydliga mål kan inte varje förvaltning och bolag omsätta målen till sin verksamhet. Berdningern anser att uppföljningen av programmet bör ske genom en samlad hållbarhetsredovisning i bokslutet årligen.

att ändra formulering om ”att uppföljning av Miljöutmaning 2016 bör ske årligen” till **ska** ske årligen.

att därutöver besluta

att under Miljömålsområde - KLIMATEFFEKTIVT – Landstingets klimatstrategi, anta följande **delmål**:

1. År 2016 ska energianvändningen för värme, el och transporter ilandstingsfinansierad verksamhet ha minskat med 20 procent jämfört med år 2011
2. 2016 ska resandet med SL (allmän kollektivtrafik) ha ökat *sin* marknadsandel av det totala trafikarbetet med 5 % i jämfört med 2011
3. (3B) År 2016 ska andelen förnybar energi för uppvärmning, kylning och el till lokaler där landstingsfinansierad verksamhet bedrivs vara 100 procent
4. Landstinget ska via den regionala planeringen verka för att mängden CO₂-ekvivalenter per länsinvånare och år har minskat till 3,0 ton 2016. Genom energieffektivisering, omställning av energisystemet, av trafik, infrastruktur och bebyggelse.

att under Miljömålsområde –RESURSEFFEKTIVT, anta följande **delmål**:

- 7 förvaltningens förslag
- 8 en precisering av delmålet måste ske.
- 9 Vid nyproduktion av landstingets byggnader ska de ligga minimum 50 procent lägre än Boverkets byggregler avseende energihushållning.

att under Miljömålsområde – HÄLSOFRÄMJANDE MILJÖARBETE, anta följande **delmål**:

12. Beviljade dispenser för avvecklingsämnen ska redovisas i samband med övrig redovisning.
- 15 År 2016 är 50 procent av alla livsmedlen som serveras i all landstingsfinansierad verksamhet ekologiska. Målet för insamling av organiskt avfall bör vara 100 % 2016.
- 13 Klimatförändringarna måste beaktas inom hälso- och sjukvården.

ORGANISATION OCH STYRNING

Målet 2016 bör vara att kunskapsnivån inom Hälso- och sjukvården höjs, minst 50 % av personalen ska känna till klimatförändringarnas effekter. Dessutom bör sjukhusledningarna återkomma till landstingsdirektören med en åtgärdsplan för reservvatten och luftkonditionering.

Avseende organisation och styrning vill Beredningen att fortsatt arbete sker med uppdrag som bör ges till landstingsdirektören enligt följande:

att beakta den möjliga utvecklingen att landstinget kan bli en region, och vilken inverkan det har på möjlighet att verka för en god livsmiljö

att organisera verksamheten så att ansvaret för det samlade miljö- och hållbarhetsarbetet lyftas upp till den högsta politiska och administrativa ledningen.

att ta fram en plan för hur landstinget ska arbeta långsiktigt och strategiskt med miljöfrågorna tillsammans med de organisationer, nätverk och föreningar som vi är medlemmar i

att förbättra kommunikationen med länets invånare, men också nationellt och internationellt, för att sprida kännedom och kunskap om landstingets och andra aktörers miljö- och hållbarhetsarbete

att återkomma med förslag på vilka strategiska evenemang landstinget deltar i för att sprida kännedom och kunskap om landstingets miljö- och hållbarhetsarbete

Beredningen vill i övrigt att fortsatt arbete sker med uppdrag som bör ges till landstingsdirektören enligt följande:

att återkomma med en plan för hur andelen kollektivtrafik kan fördubblas till 2030

att återkomma med en definition av begreppet ”miljöbilar” i specifikationsdokumentet

att utforma ett system för klimatkompensation som grundar sig på köp av certifikat för landstingets tjänsteresor

att återkomma med förslag till ett system för att mäta klimatpåverkan av den totala konsumtionen i Stockholmsregionen

att ta fram en plan för utbyggnad av förnybar fastighetsnära energi och utreda de ekonomiska konsekvenserna samt möjligheten för att bygga vindkraftverk i egen regi

Miljömålsområde - Klimateffektivt – Landstingets klimatstrategi

Det finns en skillnad mellan visionen att, ”Stockholms läns landsting använder enbart förnybara energikällor och bränslen och dessa används på det mest effektiva sättet” och att ”Planering och utförande av såväl kärnverksamhet som bebyggelse och infrastruktur minimerar klimatpåverkan”, samt de förutsättningar som ges för att nå dessa mål.

Effektivisera energianvändningen och öka andelen egenproducerad förnyelsebar energi

En av de grundläggande förutsättningarna för att minska klimatpåverkan är att kraftfullt arbeta med energieffektivisering. Det åligger alla förvaltningar att inom sina områden och verksamheter kraftfullt planera och genomföra

energi-besparingar inom sina fastigheter. Andelen förnybar energi för uppvärmning, kylning och el till landstingsfinansierad verksamhet ska vara 100 procent. En plan för att bygga ut fastighetsnära energi i form av sol och vind ska tas fram.

Energieffektiva transporter

Vi ska nå målet ett klimatneutralt samhälle, där samtliga fossila bränslen har fasats ut. Ambitionerna för utbyggnad av kollektivtrafiken måste kraftfullt öka. Trafikplan 2020 visar med all tydlighet att planering och resurser för att nå ökade andelar av det samlade trafikarbetet saknas. SL konstaterar också att ambitionen i förslaget till miljöprogram, med endast en bibehållen andel "resulterar i en bibehållen marknadsandel inom den föreslagna investeringsvolymen till år 2020". En så låg ambition som att endast bibehålla den kollektiva marknadsandelen av resandet måste betraktas som ett väsentligt avsteg från såväl landstingets egna mål, såväl som den nationella ambitionen om en fördubblad kollektivtrafikandel av transporterna år 2030. Ambitionen ska självklart vara att öka andelen inom programtidens ram, och landstingsdirektören ges i uppdrag att ta fram en plan för detta.

Effektivare och bränslesnålare motorer, automatiserad trafik och fortsatt förarutbildning för snålare körteknik inom alla färdslag bidrar också till att spara energi.

Öka andelen livsmedel med låg klimatpåverkan

Livsmedlens klimatpåverkan ska minska med 20 %, dels genom att säsonganpassa matsedlar, dels genom styrd upphandling av närodlat, dels genom minskat spill. Dessa förslag till åtgärder är bra, men inte tillräckliga för att nå målet. Vi vill därför öka andelen ekologisk mat till 50 %, vilket leder till minskad klimatpåverkan. Landstinget bör ta fram en plan för hur andelen vegetarisk mat kan öka.

Regionalplanera för lägre klimatpåverkan per invånare

Möjligheten att via den regionala planeringen minska klimatpåverkan per invånare är ett viktigt strategiskt verktyg.

Målet 3,7 ton CO₂-ekvivalenter är dock alldeles för lågt satt för att vi ska klara en nödvändig omställning till en hållbar region. Vi menar att ambitionen ska vara högre även om levnadsvillkoren inom regionens kommuner skiljer sig åt bl.a. avseende kollektiva transporter. Därför måste kollektivtrafiken byggas ut kraftigt i hela länet.

Den traditionella produktionen av varor läggs idag ut på andra länder, vilket leder till att en stor andel av våra utsläpp och klimatpåverkan

exporterats till andra världsdelar. Landstinget ska i samverkan med andra aktörer ta fram mått som visar på omfattningen av denna påverkan.

Miljömålsområde - Hälsöfrämjande miljöarbete

Invånarnas hälsa i Stockholmsregionen påverkas av buller, hälsofarliga partiklar och av klimatförändringarna. Detta påverkar hälsan negativt redan idag. Ökade temperaturer kommer att bli allt mer märkbara, vilket kommer att leda till ökad förekomst av parasiter, amöbor, bakterier och virus i vattnet och en ökad förekomst av insektsburna infektioner. Större svängningar i väderleken med värmeböljor, skyfall och översvämningar kommer att innebära stora påfrestningar för hela samhället, inte minst inom hälso- och sjukvård samt kollektivtrafik.

Öka mängden ekologiska livsmedel

Idag är Stockholms läns landsting en av de främsta offentliga upphandlarna av ekologiska livsmedel. En så långsam ökningstakt som 5 % från idag till 2016, kommer att lämna oss på efterkälken i förhållande till andra landsting och regioner. Det tidigare föreslagna målet om 40 % vid programtidens utgång ska revideras till 50%. Målet för insamling av organiskt avfall bör vara 100 % 2016.

Verka för en god livsmiljö

Vid programtidens slut kan Stockholms län vara en region.

Miljöprogrammet borde ha beaktat denna aspekt. En region har större inflytande på samhälls-planeringen än ett landsting.

Människans fysiska och psykiska hälsa stärks om hon har mindre än 300 m till park eller grönområde. Befolkningsökningen kommer att ställa stora utmaningar på bebyggelsestrukturen för att uppnå ökad tillgång till tätortsnära natur och grönområden med god kvalitet jämfört med 2010. För att uppnå detta kommer det att krävas ett starkare skydd för nuvarande grönområden/grönstruktur. Det krävs också ett helt nytt sätt att bygga där nya hårdgjorda ytor kompenseras enligt "balanseringsprincipen" och att ny byggnadsteknik med s.k. grön design används.

Organisation och styrning - så här når landstinget målen

Visionen under avsnittet anger att Stockholms läns landsting är "känt för ett effektivt, vetenskapsbaserat och banbrytande miljöarbete som når exceptionella resultat. Landstingets sätt att arbeta med miljöfrågor

appliceras av andra och leder till en bättre miljö”. Förslaget beskriver landstingets roll som beställare och utförare, samt ansvaret för förvaltningar och bolag men också ansvaret för de privata utförarna.

För att visionen ska kunna förverkligas ska ansvaret för det samlade miljö- och hållbarhetsarbetet lyftas upp till den högsta politiska och administrativa ledningen.

Samverkan kring regional planering – Upphandling - Kommunikation

Landstinget löser inte ensamman, även om vi blir en region, de klimat- och miljöutmaningar som samhället står inför utan ska söka ett mer långsiktigt, strategiskt samarbete i de organisationer, nätverk och föreningar vi deltar i. Mälardalsrådet, SKL liksom Klimatkommunerna är tre aktörer som bör nämnas som samverkansaktörer liksom de andra två stora regionerna, Region Skåne och Region Västra Götaland

Kommunikationen med länets invånare, men också nationellt och internationellt, för att sprida kunskap om miljö- och hållbarhetsarbetet, ska förbättras. Målet ska vara att sprida de goda resultat och idéer vi själva uppnått men självklart också att dra lärdom av andra som kommit längre än vad vi själva har gjort.

Fortsatt deltagande i symboliska evenemang som ”Earth Hour” ska betonas, liksom ett större samarbete med länets kommuner och länsstyrelsen vid evenemang som ”Europeiska Trafikantveckan” och andra regionala, nationella och internationella evenemang.